

POSTANOWIENIE

18 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 18 marca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M. D.

z udziałem Z. J., C. M., D. M., D. M.1, H. M., S. T., A. W. i Gminy Bobowa

o rozgraniczenie,

na skutek skargi kasacyjnej M. D.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z 27 lipca 2022 r., III Ca 643/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od M. D. na rzecz C. M., D. M., D. M.1 i H. M. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M.D. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu, wydanego na skutek apelacji wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Rejonowego w Gorlicach w sprawie o rozgraniczenie prowadzonej z udziałem C.M. oraz innych osób.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała oczywistą zasadność skargi. Przedstawiła przy tym obszerny, szczegółowy wywód (s. 2-7) zawierający polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji, zgodnie z którym uczestnik C.M. nabył przez zasiedzenie sporny pas gruntu, będący pierwotnie częścią należącej do skarżącej nieruchomości rolnej, graniczącej z gruntem rolnym wspomnianego ostatnio uczestnika.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Uzasadnienie wniosku skarżącej warunkom tym nie odpowiada i sprowadza się do powtórzenia, w zasadzie *verbatim*, uzasadnienia podstawy kasacyjnej. Skarżąca nie przedstawił argumentacji wymaganej przy powołaniu się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zdolnej do przekonania o "oczywistej" zasadności skargi. Co więcej, argumenty zostały ujęte w taki sposób, że ocena wniosku nie byłaby możliwa bez jednoczesnej analizy podstaw (jedynego zarzutu) skargi, co na obecnym etapie postępowania jest niedopuszczalne (postanowienie SN z 18 maja 2018 r., IV CSK 612/17).

Wymaga podkreślenia, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz uzasadnienie podstaw skargi stanowią niezależne elementy konstrukcyjne tego środka zaskarżenia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 oraz

art. 398⁴ § 2 k.p.c.), toteż konieczne jest ich wyraźne wyodrębnienie (postanowienia SN z: 10 stycznia 2001 r., V CZ 189/02 oraz 23 stycznia 2008 r., II PK 278/07). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma podstawowe znaczenie na etapie oceny dokonywanej w ramach przedsądu. Uzasadnienie takie powinno bowiem wyjaśniać, dlaczego przedmiotem badania przez Sąd Najwyższy miałyby być skarga kasacyjna wywiedziona w sprawie, która została już rozpoznana i prawomocnie rozstrzygnięta przez Sądy powszechne. Z kolei uzasadnienie podstaw kasacyjnych służy innemu celowi, w postaci dokonania merytorycznej oceny zasadności skargi, co do której uprzednio stwierdzone już zostały podstawy do jej przyjęcia.

Skoro skarżąca powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, to obecnie – na etapie tzw. przedsądu – w zakres kognicji Sądu Najwyższego wchodzi jedynie zbadanie, czy w sprawie rzeczywiście zachodzi sytuacja, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Sama zasadność zarzutu skargi kasacyjnej nie może być obecnie badana, ponieważ w modelu kontroli kasacyjnej aktualnie wchodzi w rachubę wyłącznie ocena zasadności oczywistej, a zarazem przekładającej się na konieczność uchylecia lub zmiany zaskarżonego wyroku. Nadając wnioskowi o przyjęcie skargi do rozpoznania określoną treść, sprowadzającą się do poprzestania na powtórzeniu uzasadnienia jedynego zarzutu skargi, skarżąca nie stworzyła sobie w istocie podstaw do przekonania Sądu, że wniesiona przez nią skarga kasacyjna powinna być przyjęta do rozpoznania. W żadnym bowiem razie nie można stwierdzić, by już z samej treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (w zasadzie tożsamego, jak wspomniano wcześniej, z uzasadnieniem podstawy kasacyjnej) wynikał w sposób oczywisty wniosek o konieczności uchylecia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Argumentacja wnioskodawczyni sprowadza się w istocie do obszernej polemiki ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji o tym, że uczestnik był posiadaczem samoistnym spornego pasa gruntu. W skardze kasacyjnej nie zidentyfikowano żadnego oczywistego, rażącego błędu Sądu Okręgowego; przeciwnie, argumentacja skarżącej zawiera jedynie alternatywną ocenę ustalonych w sprawie faktów. Sąd drugiej instancji szczegółowo, wręcz drobiazgowo wyjaśnił, dlaczego w sprawie przyjęto, że sporny grunt pozostawał w posiadaniu samoistnym

uczestnika, ze skutkiem nabycia własności w drodze zasiedzenia, i dlatego fakt zawarcia umowy użyczenia nie ma dla tej kwestii znaczenia. Wskazał przy tym, że przez co najmniej 52 lata faktyczna (i niekontestowana) granica sfer objętych władztwem skarżącej i uczestnika biegła wzdłuż miedzy, której łukowaty kształt sprawiał, że *de facto* uczestnik posiadał część gruntu wnioskodawczyni. Porównanie argumentacji przedstawionej w skardze kasacyjnej z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia nie prowadzi więc do wniosku, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Ujęto je w formę pytania o to, czy „do przesłanek nabycia prawa własności przez zasiedzenie w aspekcie samoistnego posiadania należy stabilność tego posiadania związana z zakresem, obszarem i granicami posiadanego gruntu”. Wnioskodawczyni podniosła przy tym, że ze sporządzonej na potrzeby sprawy opinii fotogrametrycznej wynika, że zakres użytkowania spornej części nieruchomości ulegał na przestrzeni lat istotnym zmianom.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu prawnego wyraża się w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej

sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której pytanie zostało zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Przedstawione przez skarżącą pytanie nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego, a ponadto nie występuje w sprawie.

Wstępnie należy zauważyć, że w sprawie nie ustalono, by zakres faktycznego władztwa uczestnika nad spornym pasem gruntu ulegał zmianom. Przeciwnie, Sąd Okręgowy ustalił, że faktyczną granicę między nieruchomościami wyznaczała miedza, której przebieg nie ulegał zmianie od co najmniej przeszło pięćdziesięciu lat. Ustalenia faktyczne Sądu drugiej instancji wiążą Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i nie mogą być kwestionowane w ramach zarzutów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Zagadnienie oparte na założeniach nieznajdujących pokrycia w ustaleniach faktycznych dokonanych przez sąd drugiej instancji nie może zatem zostać uznane za występujące „w sprawie”.

Jednocześnie pytanie sformułowane przez wnioskodawczynię nie ma charakteru rzeczywistego problemu prawnego. Jest bowiem oczywiste, że do wywołania skutku w postaci zasiedzenia konieczne jest samoistne posiadanie nieruchomości przez – zależnie od objęcia nieruchomości w posiadanie w dobrej lub złej wierze – 20 albo 30 lat. Posiadanie to musi być przy tym nieprzerwane, a w razie zmienności jego zakresu w czasie, skutek zasiedzenia następuje tylko w stosunku do tej części gruntu, którą osoba niebędąca właścicielem posiadała samoistnie w sposób stały przez wymagany okres 20 albo 30 lat. Skarżąca nie wyjaśniła, dlaczego kwestia ta mogłaby budzić wątpliwości, ani nie wskazała alternatywnych sposobów rozumienia art. 172 § 1 i 2 k.c., co jest o tyle zrozumiałe, że wyniki wykładni tych przepisów są w tym zakresie jednoznaczne. Na marginesie należy przy tym dodać, że w praktyce wykazanie przesłanek zasiedzenia wspiera

szereg domniemań prawnych związanych z faktem posiadania rzeczy, w tym zwłaszcza domniemanie ciągłości posiadania (art. 340 k.c.).

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono mając na względzie sprzeczne interesy stron, ich wysokość ustalając na podstawie § 5 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

(J.T.)

[ms]